ՀԱՏԸ 10 ՄԻԼԻԵՄ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

Տարեկան Վեցամսեայ
Եգիպտոս . . . ղ. ա. 120 60
Արտասահման . . Ֆրանք 30 ...

Խմբագրութեան համար գրել անօրէնութեան

Արտօնատէր ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Շէրիֆ Փաշա փողոց թիւ 16

Հասցէ՝
Journal AREV
B. P. 600
Alexandrie-Egypte

Ստորագրուած յօդուածներն չեն վերադարձուիր

Տնօրէն-Խմբագրապետ ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ՄԱՀՄԷՏԱԿԱՆ ՀՆԴԻԿՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Անցեալ օր Էլ-Աhրամի մասնաւոր թղթակիցը ստորագրած հեռագիր մը բերաւ Լոնտոնէն, որուն համեմատ՝ Խալիֆայապաշտպան Հնդիկ Պատուիրակութիւնը պահանջեր է որ Թիւրք Ցանձնաժողով մը խրկուի Մարաշ՝ տեսնելու համար թէ որո՞նք են պատասխանատու հայկական ջարդերուն, ջարդարարնե՞րը թէ ջարդուողները, և կամ, ինչպէս Թուրքերը սովոր են ըսել՝ Քանպանաք էօլէնէ՞ մի էօլտիւրէնէ մի....

Խալիֆայապաշտպան Պատուիրակութիւնը թելադրեր է որ խրկուելիք Ցանձնաժողովին մէջ քանի մը հատ ալ հնդիկ գտնուին։ Տեղւոյս Պուրս Էժիբսիէն թերթը այս հեռագիրը կը հաղորդէր «Արդարութի պահանջ մը» վերնագրով։

Հեռագրէն ընթերցողը անշուշտ պիտի հարցնէ թէ հնդիկները հայկական ջարդերուն մէջ ի՞նչ գործ ունին և երբէ՞ն ի վեր իրաւասութիւն շահած ըլլալ կը յաւակնին հայկական հարցի կարգադրութեան մէջ։

Բայց երբ խնդիրը մօտէն քննենք՝ պիտի տեսնենք որ հնդիկները սխալ տպաւորութեան տակ գտնուած են, անոնք ենթադրած են որ Մարաշի ջարդերը կրօնական մոլեռանդութեան պաթկումի մը կը վերագրուին, ուստի իրենց խղճմտանքին հանդարտութեան համար անոնք կը փափաքին ստուգել թէ ո՞վ տուած է մահմետական մոլեռանդութեան։

Խնդիրը սակայն բոլորովին օտար հիման վրայ դրուած կ'ըլլայ այս կերպով։

Պէտք է որոշապէս գիտնան բոլոր հնդիկները որ ո՛չ Մարաշի մէջ ո՛չ ալ Պատերազմի միջոցին տեղի ունեցած ջարդերը կրօնական մոլեռանդութեան արգիւնք են, այլ քաղաքական դրդապատճառներու վերագրելի են, ապացոյցն այն է որ նոյն իսկ մահմետականութիւն ընդունող հայեր չխնայուեցան։

Այս վերջին անգամ ալ, եթէ Մարաշի հայերը Թուրքերուն հետ միանալով Ֆրանսացիներուն դէմ ելած ըլլային՝ ո՛չ մէկ հայու քիթ չպիտի արիւնէր։

Կիլիկիոյ ուրիշ մասերուն մէջ ալ Թուրքերը բացէ ի բաց հայոց կ'առաջարկեն իրենց միանալ Ֆրանսացիներուն դէմ, հակառակ պարագային կը սպառնան ջարդել։

Արդ, պատերազմի ընթացքին մէկ միլիոն հայու կորուստը ի՞նչ բանի կը պարտինք, ո՞չապաքէն Դաշնակիցներու հանդէպ մեր ցոյց տուած հաւատարմութեան։

Ու մենք մեր հաւատարմութեան ցոյց տուինք Դաշնակիցներուն ո՛չ թէ որովհետև անոնք քրիստոնեայ էին, այլ վասնզի անոնց դատը Արդարութեան դատը կը նկատէինք։

Ցաւէ զատ, պէտք է մահմետական հնդիկները քաջ գիտնան թէ մենք մահմետականութեան դէմ ո՛չ մէկ ատելութիւն ունինք. քիչ ցեղեր կը գտնուին մերինէն չափ լայնախոհ և խղճի ազատութիւնը յարգող։

ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

(Մեր սեպհական թղթակիցէն)

Հալէպ, 10 Մարտ 1920

Երեք օրէ ի վեր Հալէպ ընդհանուր ցնծութեան մէջ կ'ապրի։ Դամասկոսէ եկած մասնաւոր հրահանգի մը համաձայն, Սուրիոյ արաբները անկախութիւն հռչակեցին, Շէրիֆ Ֆէյսալ թագաւոր հռչակուեցաւ և այս առթիւ Սուրիական բոլոր քաղաքներուն մէջ խրախճանքներ կը կատարուին։ Ամբողջ օրը կ'անցնի մինչև կէս գիշերէն վերջ, ժողովրդային ցոյցերով։ Փողոցները գրեթէ անանցանելի դարձած են ժողովրդեան հոծ բազմութենէն։ Երգեր, բանախօսութիւններ, զօրանքը և թափօր, իսկ գիշերները ջահա- [illegible]

[illegible]

լամ և քրիստոնեայ տարրերու մէջ բարձրանալ համերաշխութիւն և փոխադարձ վստահութիւն կը տիրէ, ինչ որ փարատած է վերջին տարիներս յաճախ մըտքերէ ծնունդ առնող մտահոգութիւնները։ Հայերը մանաւանդ պաշտօնապէս հրաւիրուեցան մասնակցիլ այս հանդէսներուն։ Ցանկանչական է այն պարագան որ արաբական պաշտօնական շրջանակները իրենց իսկ պահանջէին որ Հայկական դրօշակ պարզեն ազգային վարժարանի աշակերտ և աշակերտուհիները, և ազգային երգեր երգելով մասնակցին թափօրներուն։ Արաբներու քաղաքականութիւնը հանդէպ հայերուն շատ սիրալիր է այս պահուս և մեծ յոյս ունինք որ առիթ տեսական ըլլալու հանդամանք ունի։ Տեղւոյս քրիստոնեայ, մանաւանդ կաթոլիկ տարրը, որ անցեալին մէջ մեծապէս Ֆրանսասէր նկատուած էր իր զգացումներով, այսօր բոլորովին տարբեր խորհուրդ մը կը յայտնէ, նամանաւանդ վերջերս Մարաշի մէջ Ֆրանսական իշխանութեանց ցոյց տուած անտարբերութեան և հայերու, մանաւանդ բաւական առատութիւն հայ կաթոլիկներու հանդէպ ցոյց տուած սառնութիւնը եւ անփոյթ վերաբերումին պատճառաւ։

Գալով Կիլիկեան շրջանի իրադարձութեանց, յարաբերութեանց և հաղորդակցութեան ընդհատումը վիճակը [illegible]

[illegible]

ԳԱԲՐԻԷԼ ԽԱՆՋԵԱՆ

ԿԻՊՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

«Ցուսաբերի» Փետր. 21ի թիւին մէջ կարդացինք թէ. Գեր. Դանիէլ Սրբազան, Տօքթ. Ռ. Թաղւորեան և Գ. Ս. Նաճիկեան «ի գիմաց Կիպրահայութեան Ազգ. Պատ. Նախագահ Պօղոս փաշայի հեռագիր մը ղրկած են ըսելով, [illegible]

[illegible]

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մարտ 15էն սկսեալ պիտի դադրեցնենք անխափան բոլոր այն բաժանորդներուն թերթերը, որոնք հակառակ մեր ազդարարութեանց, մինչև ցարդ անվճար թողած են իրենց բաժնեգիններ։

Տնօրէնութիւն «Արեւի»

[illegible]

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԸՆԴՄԷՋԷՆ

(Սեպհական թղթակցութիւն «Արեւի»)

Հալէպ, 9 Մարտ 1920

Պուրթ-Պուլաղի և Ռաճօյի միջև երկաթուղիի գիծը աւրուած է։ Թուրք երոսակներու կողմէն, որով երթևեկութիւնը դադրած է Հալէպի և Ադանայի միջև. այս երկրորդ անգամն է որ կայարաններ Պէյլոսթի ճամբով սաստանց Նոր Թերթեր [illegible]

[illegible]

(26)

ԳՏՈՑՏՆԵՐ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՄԷՋ

(Յամբր. Նօրէր)

[illegible]

ները, և կողոպտած են ամէն ինչ. (բստ Մարաշէն նոր վերադարձող Թուրքի մը վկայութեան) և եթէ պատատածներ կը գտնուին՝ Ամերիկեան դրօշին տակն են։ Գաղթողներ վերադարձած են Մարաշ կ՚ըսուի։

Քիլիսի մէջ կը գտնուին 4000 գաղթական զօրքեր որոնց մի մասը երբ 2 օր առաջ Այնթապ կը մեկնէր, Քիլիսէն կէս ժամ հեռու պարտէզներուն մէջ կըռուելէ կը բանուին հրոսակներու կողմէն. գաղթողներ կը պատասխանեն թնդանօթներով և տրորանոթներով. արդիւնքը յայտնի չէ տակաւին։ Կը կարծուի թէ գաղթողք ըմբռնած պէտք է ըլլան այն կացութիւնը թէ առանց այդ ապրուստի գիւղերը քար ու քանդ ընելու կարող չեն Այնթապ համբորդել և ազատութիւն վերահաստատել։ Քիլիսի Թուրք կառավարութիւնը ամէն օր հաղորդակցութեան մէջ է չէթէներու հետ. որուն գիտակ է գաղիական հրամանատարութիւնը. Քիլիսի մէջ հայերուն հանգիստ զարծագրուած պայքարը մտահոգիչ է։

Այնթապու հայ ու Թուրք հաստատութիւնը բրարու հետ հաշտուած և հաղիւ մի քանի օրերէ ի վեր անզօրութիւնը վերահաստատուած էր՝ կրկին հայերը խանութներնին գոցելով քաշուեցան իրենց տուները. Թուրքերը եւս գոցած 6 հոգին կը պահանջեն եղեր հայերէն, փոխանակ քաղաքէն մի քիչ գուրս ելնելով հրոսակախումբերու մէջ մտնելու։

Ծօրապաշլու-Թէլլապէյառ կայարանները պաշարուած են ֆիւրթ, Թուրք և արաբ աշիրէթներու կողմէն, արաբ աշիրէթի պետն է Հաճէմին Մէճա, քիւրտերուն նշանաւոր Միլլի աշիրէթէն չէյխ մը (ըստ Հալէպի մէջ հրատարակուող Բոյէ թերթի)։

Եգիպտոյ մէջ կարեւոր գէպքեր տեղի ունեցած են. ֆրանսացիք մեծ կորուստ ունին. տասնեակ պաշտպաններու գիւղները համբուած են. (Բոյէ)։ Եգիպտոյ գրաւուած է միացեալ թշնամի ուժերու կողմէ. և մէկէ աւելի մարդիկ կոտորած բարձրացած են։ Տեղւոյս մէջ ռեխոյ պատմութեան է թէ այն պէտք կցուի նոյն քաղաքը Սուրիոյ։

Բերիոյ կացութիւնը լաւ է, 3 օր աւելի յուզումներ, հանդէսներ և ցոյցեր կատարուեցան և տակաւին կը կատարուին այս բոլէրս ի պատիւ Սուրիոյ ազատագրութեան և Շէրիֆ Ֆէյսալի թագաւոր պսակուելուն։ Քաղաքը դրօշազարդուած է և դրօշակին կարմիր գոյնին վըրայ աւելցուած է աստղ մը։ Կառավարութեան և կոյտերններու (երկաթուղւոյ) պաշտօնեաները փակ կը մնան 3 օրերէ ի վեր։

Սուրիոյ անկախութիւնը, ազատագրութիւնը, մեզի համար նպաստաւոր է քաղաքականապէս. արաբ և Թուրք իրական միացումը չի կրնար իրականանալ։ Հայ և արաբ համերաշխութիւնը բարւոք է։

Այժ պէտք է տրուի Հայ հրամանատարութեան ներքև հայ կամաւորական գունդեր ունենալու խնդրին. Կիլիկիոյ մէջ հայ վերապրողներու կեանքն ու ինչքը ապահովելու. միակ միջոցը ան է։

Ա. ԳԻՏԱԿԻՑ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՃԸՆԻ

ՇՈՒՐՋ

Հաճընը օրհասական կաւէր մէջ է։ Ամէն կողմէ պաշարուած, անոր օգնութեան աղաղակը մեր արիւնարբու թշնամիներուն եղեռնածարու քրքիջին ու իր պաշտպանութեան համար հոն գացող «բանակամօններուն» չնական «ոչ կարեմք»ին միայն կ՚արժանանայ։

Բայց, ահա 12 Թուակիր նամակ մը, զոր կ՚առնենք Մերսինէ մեր Հաճընցի հայրենակիցներէն։ Հոն կացութիւնը պարզուած է այնպէս ինչպէս որ է.

«Իբրև Հաճընցի կուգանք խնդրել Ջիվմէ Ներկայիս որ պէտք եղած տեղերը լուր տայ, ըլլայ հեռագրաւ ըլլայ ա՛և է միջոցաւ հանուր քաղաքակիրթ աշխարհի թէ, ինչպէս Մարաշի ղէպքը ըկաւ նախ գիւղերէն և վերջը քաղաքին ջարդովը վերջացաւ, հիմա ալ նոյն առաջանգը կը հնչէ Հաճնոյ մասին, բոլոր Հաճնոյ Մազարայի գիւղերը գրաւեցան ամսոյս 5-6էն ի վեր, և Շարի հետ հաղորդակցութիւնները գադրեցան. կ՚ըսուի թէ ջարդուած են. Հաճընէն հասած հեռագիրները կացութիւնը առընթաղալից կը նկարագրեն։ Մազարայի բոլոր Թուրք գիւղերու մէջ պատսպարած էին Սվազի և Սև ծովու եզերքներէն պատսպարած յոյն գաղթականներ Թուզ հողայէ ուաելի, որոնք ալ անշուշտ այդ վիճակին ենթարկուեցան։ Ամէնէն ցաւալի լուրը այն է որ Ֆէքէն ալ գրաւուեցաւ երէկ, որով այսուհետեւ Հաճնոյ հետ հաղորդակցութիւնը այլեւս անկարելի պիտի դառնայ և կրնայ նկատուիլ թէ Հաճէնը պաշարուած է հետուէն։

Նոր ուժեր, մի քանի հարիւր Հաճընցիներ և դըսեցիներ կը պատրաստուին մեկնիլ այս օրերս Հաճնոյ օգնութեան. չենք գիտեր թէ պիտի յաջողին հասնիլ և հասցնել պէտք եղածները։ Որովհետև ֆրանս. կառավարութիւնը հոն մէկ հատ իսկ զինուոր չունի և եղած գիւմուոր նը ալ կը պատասխանէ թէ «հոն չենք կրնար զինուոր ղրկել և մեր ուժերը չյուեր» որով կը մնայ մեր բնական ուժերուն պաշտպանութեանը կարօտ՝ Կիլիկիոյ այդ հատուածը։

Արդեօք Հաճէնը եւս ջարդուելէ՛ն վերջը պիտի՞ անոնք քրիստոնեայ պաշտպան եւրոպացիները թէ Կիլիկիան Հայ չմնալէ՛ն վերջը։ Ուստի վերջին փորձ մը եւս ընել պէտք է, օգնութեան աղաղակներ բարձրացնելով, աղօթելով և պաղատելով որ եթէ բան մը պիտի ընեն չուշ ընեն մենք չմեռնելէն առաջ թող ընեն։

Վտանգը բոլոր Կիլիկիոյ հայութեան կ՚սպառնայ, հոս Մերսինի մօտակայ գիւղերը եղող վայրերու մէջ 2-3 օրէ 20 հոյն գործաւորներու ջարդուեցան։ Ուրիշ վայրի մը մէջ 8-10 հատ աւուրիացի քրիստոնեաներ ջարդուեցան, մելլիէթներու գործունէութիւնը սկսաւ Մերսինի լեռներու վրայ իսկ։ Անոնց վրայ երկուող Թուրք ժանտարմաները գացին զանի տեղ անոնց միացան և իրենց հետ եղող քրիստոնեայ ժանտարմաները սպաննեցին, որոնցմէ մէկ երկուքը վիրաւոր փախած եկան։ Տակաւին վստահութիւն կ՚ըլլայ Թուրք ժանտարմաներուն վրայ։ Նոյնը եղաւ անցեալ չարաթ Խոլամիէյէի կողմը, ուր Խուրշիտ աղա անուն Թուրքի մը մօտ, Ֆրանսական կառավարութիւնը զէնքեր ստամադրած էր ի հարկին կառավարութեան օգնելու իր մարդիկներով, սա չէթէներու առաջարկին վրայ, տեղանութեան հրաւէրեց 10 հայ ժանտարմաները և Հրանտ անունով աղան, որոնց քաջարար կռուելով հեռացան և միայն 3 ժանտարմա մնացին հոն և սպաննուեցան։ Նոյն գիւղին մօտ ջարդուեցան այդ Խուրշիտ աղայի և իր մարդոց կողմէ Մարաշ աառջին օրերը 48 հայեր, որոնք ապաստանած էին Ֆիւմէա գիւղը։ Ամէն օր լուր մը կ՚առնուի կառավարութեան հաւատարիմ կարծուածներու զարծած ոճիրներու մասին։

Հաճնոյ, Ատանայի Հայրենակցական Միութիւնը նիւթական միջոց չունի, Ամերիկա եւայլն տեղեր ասէք որ անոնք ալ դրամապէս օգնեն, որովհետեւ խումբեր խրկելու և անոնց պիտոյքները հայթայթելու համար անհրաժեշտ ծախքերու պէտք կայ։ Գրեցէք ամէն տեղ Եգիպտոս, Իզմիր, ուր որ ալ կ՚է. մենք միջոց չունինք գրելու։ Վայրկեաններ նոր նոր դժբաղդութիւններ կը ծնին, ահա Հաճնոյ հեռագիրը կ՚ոռուեցաւ այս առաւօտ, Ատանայէն եկածները կը պատմեն։

Օգնութի՛ւն, օգնութիւն»

Հայ ժողովուրդ՝ անգամ մըն ալ, ահա, դուն քեզի կը Թուզուիս, անգամ մըն ալ դուն՝ ձեռքերդ կապուած կը մատնուիս, դահիճներուդ։

Արդարութեան, իրաւունքի և ազատական ազգերու ազատագրութեան անունով կռուող քաղաքակիրթ մեծ ազգեր, այսօր իրենց խաւաքարած պատճէններուն ետեւէն՝ Թուրքէ աւազակներ մխալն կը տեղացնեն 1918ի առաջ Թարաթալին զըլխուն, որ գործեց հայ արիւնին ծարաւէն զգայած նոր նախճիրներ, արիւնի նոր ճապաղիքներ, դիակի նոր խնճոյքներ կը սարքէ, երբ պատասխանե։

Ցնցուէ՛ արտասահմանի Հայ ժողովուրդ. արէ ջիղերդ, բաց քսակիդ բերանը, և օգնութեան փութայ Կիլիկիոյ աղէտաւոր եղբայրներուդ. անոնք, ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ հաց չէ՛ որ կը խնդրեն քենէ, այլ ինքնապաշտպանութեան համար միջոց...

Կիլիկիոյ ատրերուն ու ծործորներուն մէջ, Հայ ժողովուրդը իր լինել չլինելու անհաւասար անհաւասար ու դիւցազնական, պայքարը կը մղէ՛, հասի՛ր իրեն աջակցման, փութացէ՛, մանչէ՛ բաղխէ՛ ուժգին բաղխէ մարդկութեան քնացած խղճմտանքը... բայց նախ՝ դուն քեզի օգնէ՛...

Կիլիկիոյ հայութեան դամբանին վըրայ փոխանակ վաղը արցունքով ու ծաղիկով երթալու, այսօր արիւնով ու սըրտով գնա՛։

Լոյսը խաւարին հետ դաշնակցած ըրքեզ կը խեղդէ հայ ժողովուրդ, լաւութեան դրկին մէջ... հասի՛ր, օգնէ՛ այդ դաւադիր լաւութիւնը, ու ամբողջ ժողովուրդ մը կը խոցխոցուի...

Եգիպտահայ ժողովուրդ, լսէ՛, Տաւրոսի սարերէն քեզ հասնող ձայնը. գիտակցի՞ն կոչն է այդ. մահուան դէմ հակառող ազգի եղբայրներուդ սրտակեղ ձայնըն է այդ, որ մահաղանգի մը պէս արտասուր կը հնչէ, «... օգնութի՛ւն օգնութի՛ւն ...» լսէ՛ այդ ձայնը, եթէ դեռ ազնիւ կ՚ուզես...

Մ. Ո.

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐՍԻՆԻ ՇՈՒՐՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն)

15 օրէ ի վեր Մերսինի շրջակայ գիւղերուն վրայ չէթէական յարձակումներ կը կատարուին. Ֆրանսական իշխանութիւնը թէև կարելի միջոցները ի գործ կը դնեն, այլ սակայն այդ միջոցները փոխանակ խնդիրը մարելու, դայն աւելի կ՚արծարծեն։

Քաղաքէս 50 քիլօմէթր հեռու գտնըւող «Էֆրէնկ» գիւղը չէթէներէ յարձակում կրած ըլլալով՝ հոն ղրկուեցան 20ի չափ ժանտարմաներ որոնց երեքը հայ։ Անոնք պիտի երթային միանալու այնտեղ գտնուող 15 Թուրք ժանտարմաներուն, այդպէս պաշտպանելու համար գիւղը՝ չէթէներու յարձակումին դէմ։

Մերսինէն, Ղալիպ պէյի հրամանատարութեան ներքև ղրկուած այն 20 ժանտարմաները, այս՛, կ՚երթան միանալու Էֆրէնկ գիւղի ժանտարմաներուն... սիրալիր ընդունելութիւն մը ընելու համար չէթէներուն և, ի հարկէ, երեք հայ ժանտարմաները կ՚սպաննուին տեղն ու տեղը։

Քաղաքէս 30 քիլօմէթր հեռու Երէէլ գիւղը չէթէներ եկած ըլլալը տեղեկացուելով՝ Ֆրանսական իշխանութիւնը հոն ալ ղրկեց 15 ժանտարմաներ՝ ընդ որս 2 հայեր, Զէմիլ էֆէնտիի հրամանատարութեամբ։ Այս ժանտարմաներն ալ նմանապէս կը միանան չէթէներուն և հայ ժանտարմաները հոգւե ինչդիներին կերնան ազատել դեռ ներուելով... որոնք Մերսին հասնելով կացութիւնը կը պարզեն իր բոլոր մանրամասնութեանց մէջ։

Քաղաքէս 30 քիլօմէթր հեռու Գէլէն Օլուք գիւղը յարձակումի ենթարկուելով չէթէներէն՝ հոն գտնուող 9 մարոնիթ կպրաւանաւները կը խողխողուին։ Անոնց մէջ 9 ամսու մանուկ մը 12 տեղէն ծակծկուած է մարթինի գնդակով։ Այն մանուկը քաղաքս բերուեցաւ վիրաւոր և միակ ազատուած մարոնիթի մը կողմէ և ֆրանսական իշխանութեանց յանձնուեցաւ իբրև նմոյշ Թուրք վայրագութեան... Գէլան Օլուքի մօտ Ալտապրլլուած գիւղին մէջ եւս 8 մարոնիթներ սպաննուած են։

Քաղաքէս 32 քիլօմէթր հեռու Զաթայ Զէյմէ գիւղէն 15 յոյներ ձերբակալուելով լեռ կը հանուին։ Անոնցմէ տեղեկութիւն չկայ. Սպաննուած ըլլալ կը կարծուին։

Քաղաքէս 20 քիլօմէթր հեռու Մաւսալը գիւղին մօտ հանքերու մէջ աշխատող 5 գործաւորներէն 4ը կ՚սպաննուին, մէկը փախչելով քաղաքս հասաւ ու գէպքը տեղեկացուց։

Քաղաքէս 12 քիլօմէթր հեռու Գաւլաքլը գիւղը գտնուող 3 քրիստոնեայ ժանտարմաներէն 2ը կ՚սպաննուին, մէն փախչելով տեղս հասաւ։

Քաղաքէս 25-30 քիլօմէթր հեռու Աշաթա գիւղը երեք կողմէն չէթէներէ յարձակում կրած է։ Այս գիւղը գտնուելով Սիլիֆկէի ճամբուն վրայ, հոն ղրկըւած էին 200 Ֆրանսական զօրքեր և հայ Անդրանիկի հրամանատարութեամբ 20 հատ ալ ժանտարմա։ Սոյն ուժը անբաւական ըլլալով նոր ուժեր եւս ղրկուեցան։

Մերսինի շուրջ 84 գիւղեր կան որոնց միայն մին, քաղաքին շատ մօտիկ, յունաբնակ է, Միացեալները ըլլալով Թրքաբնակ՝ մինչ կասնին զինուած են, և իրենց մէջ ցիր ու ցան քրիստոնեայ տարրը բնաջնջած։

Մերսին քաղաքէն ևս շատ կը վախցուի կար, որովհետեւ օր բստ օրէ Անատոլուի ամէն կողմէն բազմաթիւ Թուրքեր քաղաք կը լեցուին և գէպք մը հանելու համար միջոցի մը կ՚սպասեն։

Այս ամբողջ անձուկ շրջանի համար տեղւոյս կառավարիչը որ շատ ազնիւ անձնաւորութիւն մըն է, Գարիբէն Գուլէ, իրեն ներկայացած առենին, պատասխանեց թէ շրջակայ գիւղերուն համար չի կրնար ո և է ուժ տրամադրել, որովհետեւ ունեցած ուժերնին անբաւական է եղեր, բայց թէ գիւղերը գանըււղները քաղաք թող քաշուին, քաղաքը կրնամ պաշտպանել կ՚ըսէ, թէև սար ալ վստահ չենք։ Սա՛ ալ չմոռնանք ըսել թէ 15 քիլօմէթր հեռու գտնուող Էմիրլէր գիւղի շրջակայքը գտնուող բլուրին վըրայ չէթէները խրամներ պատրաստելու վրայ ըլլալնին տեղէ եկող մը կը հաստատէ կար։

Մերսինի ներքին վտանգին առաջքն առնելու համար, կարգ մը բարեխոհի գիմումները անբաւական նկատելով ամբողջ քրիստոնեայ ազգերու հետ խորհրդակցելով այսօր ներփակ նամակ մը գրեցինք կառավարիչին։

Վերջապէս, եթէ հոս Դաշնակից ուժեր չի հասնին վտանգը անխուսափ է։ Ինչու Դաշնակիցները մեզի չեն օգներ, չենք հասկնար։

Անոնց պատճէնները Բարիզ հասցնել հաճեցէք։ Հոս պէտք եղած տեղեկագրութեանց Մարէշալ Ալէնպիին դիմելով (մինչ այն առեն եթէ աղջ մնանք) մեզի այս վտանգէն ազատելու ճարը խորհեցէք։

Ի նորոյ Հաճըն, Շար, Վահկա և այս կողմերը ընդհանուր վտանգի տակ են և յարձակման ենթակայ։

Հաճընէն ուժ կ՚ուզեն։ Ֆրանսացիները զինուոր չեն ղրկեր հոն։ Ջէնգ կուտան, Ատանայէն, Մերսինէն 300ի մօտ կամաւոր պատրաստուելով կը ղրկուէր կար, ասոնց նիւթական աջակցութեան պէտք անմուռելով իրենց երկու երեք հարիւր պաթանիէ պիտի տանին։ Կարելին պիտի ընենք։ Վտանգը և դժբաղդութիւնը գլուխ կը հետապնդէն։ Վտանգը օր բստ օրէ կ՚աւելնայ, Աստուծոյ սիրուն Դաշնակիցները ուժ թող հասցնեն. միթէ՞ անոնք ալ քրիստոնեայ կրօնուէլուն կը նկրտին։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Մերսին 11 Մարտ 1920

ՑԱՐԳԱՆՔ ՎԱՐՊԵՏԻՆ

Հայ Երիտ. Միութիւնը, երէկ Հայ Ակումբի սրահին մէջ, յարգանքի ցոյց մը կազմակերպած էր ի պատիւ մեծ Վարպետին Շիրվանզադէի։

Ձեմ բսեր թէ երէկի այդ ցոյցը արժանի յարգանք մըն էր հայ Թատրոնի ու վիպասանութեան այդ անմահ վեթերանին, բայց գոնէ վստահ եմ թէ անիկա իր հիացողներուն, զինք սիրողներուն հոգիին անկեղծ ու ինքնաբեր զեղումն էր։ Եւ արդարև, դրչի 40ամեայ այս բազմարդիւն ու մեծատաղանդ գործիչին շուայլուած յարգանքն ու պատիւը որքան մեծ ըլլան, որքան փառաւոր, դարձեալ ամենաչնչին մէկ մասը չեն կըրնար կազմել հայ ժողովուրդին իր այս մեծ Զաւկին հանդէպ ունեցած երախտիքին պարտականութեանը։ Անիկա «ազգային հարստութիւն մըն է», ազգային մեծ գանձ մը, և աւելին, ազգային փառք մըն է, ինչպէս շատ գեղեցիկ կերպով ներկայացուց Գ. Մ. Ս. Կիւրճեան Վարպետին ուղղեալ իր ներբողականին մէջ։

Այս ցոյցը, որուն մասնակցեցան Հայ Երիտ. Միութեան անդամներէն զատ Գրաւ-Գեղարուեստասէր Հայուհեաց և Ուս. Միութեան անդամները, ճշմարիտ գրական ասուլիսի մը երեւոյթը առաւ։

Հանդէսին բացումէն վերջ Մ. Ոսկեան կարդաց Վարպետին կեանքն ու գործը ներկայացնող ամփոփ ուսումնասիրութիւն մը, որուն ի պատասխան Գ. Շիրվանզադէ յայտնապէս յուզուած ոտքի կեցաւ և իր շնորհակալութեան հետ Թուականաց եղբայրներու ողջոյնը հաղորդեց Եգիպտահայութեան, որմէ սփիւռ անուշ յիշատակներ եմ տանում ինձ հետ յայտարարեց։ Ու 5 վայրկեանի չափ տեւող կուռ և ուժգին սրինով մը ան գըծեց գաղութներու կատարելիք դերը վաղուան Հայաստանի կեանքին մէջ։ Իր խօսքերը ծափահարուեցան խանդավառօրէն։

Գ. Մ. Ս. Կիւրճեան, ինչպէս վերը յիշեցի, իր ոճին համայնք կչռոյթին ու գեղեցկագէտ երանգներուն մէջէն մեզ պատկերացուց Շիրվանզադէն իր պայծառ ու հոյակապ դէմքովը։ Շատ փափաքելի էր որ Գ. Կիւրճեան հրատարակութեան տար իր երէկի ճառը՝ որ գրական գեղեցիկ գոհար մը ու Վարպետին արժանի գեղօն մըն է միանգամայն։

Իրմէ վերջ Գ. Մ. Գասպարեան յըստակ առոգանութեամբ կարդաց, Տիգրան Կամսարականի «Ցարգանք Վարպետին» կտորը զոր գրած է Շիրվանզադէի յոբելեանին առթիւ. Այս ճառերուն և արտասանութեանց մէջ ընդ մէջ, Տիկ. Գ. Գըլըճեան և Օրիորդ Շուքէ Տամատեան նուագեցին դաշնակի վրայ։ Տիկին Գ. Գըլըճեան ներկաներու փափաքին վրայ դաշնակով երգեց «Ցանկամ տեսնել զքեզ Կիլիկիա»ն ու յետոյ ընդհանուր ծափերու մէջ «Տէր կեցո՛ դու զՀայս» օրհներգը։ Տիկին Գըլըճեանի առաջին երգը անգամ մըն ալ յորուեց յուզումի և տխխորչ երազանքի պահեր ապրեցուց մեզ... «Ցանկամ տեսնել...» Երգէ՛ քոյր երգէ, քու ձայնիդ մէջէն արիւնլուայ Կիլիկիոյ յորսութեան երգը կը լսեմ, անոր ատրերուն ու պարտէզներուն վրայ հեղանազ յածող գարնան զեփիւռներու ոսկին հոգեպրու քաղցրութիւնը կայ քու ձայնիդ մէջ։ Երգէ՛ քո՛յր...

Վերջին խօսքը Միութեան Ընդհ. Ժողովոյ ատենապետ Տիար Լեւոն Մկըրտիչեանին էր, որ իր ոճին ասկարակալ յատակութեամբը, Թարգման կանգնեցաւ Երիտ. Միութեան զգացումներուն հանդէպ Վարպետին. ինչ որ բուռն կերպով ծափահարուեցաւ։

Հանդէսը փակուեցաւ «Բամ փորոտանով», զոր ներկայք երգեցին յոտնկայս։

Աւելորդ չըլլար, երեկուան ցոյցին իմաստը խտացնել այստեղ ու երկու բառերուն մէջ դուլլով.

—Ցարգանք Քե՛զ Վարպե՛տ։

ՎՏԱՐԱՆԴԻ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Տէր և Տիկին Ա. Կամսարական 500 դր. օգլ կը նուիրեն Որբախնամին փոխան ծաղկեպսակի ողբացեալ Սարգիս Սարգիսեանի մահուան առթիւ։ Սոյն գումարը ինչպէս նաև նախորդ թիւով ծանուցուած Աղքատախնամին նուիրուած 500 դրշը, Ստանալ ձԱրեւ»էն։

ԳՏՆՈՒԱԾՆԵՐ

Տօքթ. Հայկակ Տ. Ռոփաէլեան ուրախ է ուետելու իր հայրենակից Պարոն Գ. Տիգրան Ռեմսեանի ի Ֆրեզնօ, թէ իր եղբայրներուն և ազգականներու համար կրնայ դիմել Գ. Լեւոն Փամպուքճեանի կ. Պոլիս Գամանթօեան թիւ 214։

Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել։

3—3

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒՄ

Հայրս՝ Մկրտիչ Իսկէնտէրեանը, բնիկ Տիգրանակերտցի, արհեստով կօշկակար, պատերազմէն առաջ Սեւէրէկ կը գտնուէր, վեց տարիէ ի վեր իրմէն լուր չունիմ, անոր մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի լուր տալ հետեւեալ հասցէով՝

Աղէքսանդր Իսկէնտէրեան

Գէորգ Իբէքեանի Սիկարի Գործարանը Ռօզէթ փողոց, Աղէքսանդրիա 2-3

0134

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՕՆԻԿ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԵՒՐՈՊԱ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

(Սեփական հաղորդագրութիւն «Արեւ»ի)

Ամսոյս 15ին Կիլիկիոյ ծերունազարդ կաթողիկոսը փոքրաթիւ հետեւորդներով Տերուսէյն ճամբայ ելաւ դէպի Եւրոպա։ Ն. Ս. Օծութիւնը մտադիր է Բարիզ և Լոնտոն այցելել ուր պիտի ժամադրէ Ազգ. Պատուիրակութեան և իր Կիլիկիոյ հօտին ցաւերը պիտի պարզէ ու բաղձանքները պիտի ներկայացնէ Համաձայնական Պետութեանց։

Շոգենաւը Պէյրութ հասնելուն Զօրավար Կուրօ մեծ յարգանքով ընդունեց Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը և ճաշի հրաւիրեց Ն. Ս. Օծութիւնը։ Բոլոր կրօնական յարանուանութեանց հոգեւոր պետերը այցելեցին Կաթողիկոսին որն որ փոխադարձ այցելութեան գնաց անոնց։

Հարցումի մը պատասխանելով Ն. Ս. Օծութիւնը յայտարարեց թէ Մարաշ տակաւին վերադարձուած չէ Ֆրանսացիներէն։

Քիչ յետոյ Կաթողիկոսը շոգենաւ փոխադրուեցաւ։

Իր այս կարճ այցելութեան միջոցին Պէյրութի Ֆրանսական իշխանութիւնք փափկանկատ վերաբերում ունեցան Ն. Ս. Օծութեան հանդէպ և զինուորական պատիւներ ընծայեցին անոր։

ՋԱՒԷՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՆԱԽԱԳԱՀ ՈՒԻԼՍԸՆԻ ԿԸ ԴԻՄԷ

Ամսոյս 10ին Զաւէն Պատրիարք Լօնտոնէն ազգու հեռագիր մը ուղղած է նախագահ Ուիլսընին, խնդրելով յիշեալէն որ Ամերիկա իր օժանդակութիւնը ընծայէ Հայաստանին օրպէսզի Մարաշի ջարդերուն կրկնութիւնը անկարելի դառնայ։

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԽՆԴՐԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Գերագոյն Խորհուրդը Հայկական ջարդերու մասին երկար խորհրդակցութենէ յետոյ որոշեց Ամերիկայի դիմել և անոր օժանդակութիւնը խնդրել Մերձաւոր Արեւելքի և ի մասնաւորի Հայաստանի խնդրոյ կարգադրութեան մէջ ապահովութիւնը վերահաստատելու համար։

Ցայտնի չէ տակաւին թէ նախագահ Ուիլսըն ինչ ընդառաջութիւն պիտի ընէ այս դիմումին։

ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ՀԱՐԱԶԱՏՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱԶԳԻՆ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Ասկէ առաջ երկիցս ակնարկեցինք այն իշխանավայել կտակներուն զորս Մելքոնեան հարազատները ըրած են Ազգին, բայց մեզի եղած յայտարարութեան մը համաձայն՝ զգուշացանք անոնց անունները յիշատակելէ։

Բայց հիմա որ Բարիզի «Վերածնունդ» թերթը Գ. Աչոտնեանէն առացնր և իր վերջին թիւին մէջ հրատարակեր է Տիար Գրիգոր Մելքոնեանի հեռագրին պատճէնը՝ այլեւս անօգուտ և աւելորդ կը նկատենք լռութիւն պահել Ազգը գեղապանցապէս շահագրգռող այս կտակներուն շուրջ։

Տիար Գրիգոր Մելքոնեան իր հարստութիւնը ամբողջութեամբ Ազգին կը նուիրէ, իսկ Տիար Կարապետ Մելքոնեան՝ անձնականներու ըրած ինչ ինչ նուիրատուութիւններէ յետոյ որոնց չենք կարծեր թէ մեծ գումար մը կը ներկայացնեն՝ մնացեալ ամբողջ հարստութիւնը որ յոյժ պատկառելի գումարի մը կը հասնի՝ նոյնպէս կը կտակէ Ազգին։

Այս կերպով երկու եղբայրներուն կտակին համագումարը ապահովաբար կը գերազանցէ կէս միլիոն եգիպտական ոսկին։

Աւելորդ է ծանրանալ այսքան պատկառելի գումարի մը Ազգին մատուցանելիք անհաշւելի օգուտներուն վրայ։ Մնաց կը թուի որ Մելքոնեան հարազատներուն այս իշխանավայել ժէսթին պատկառանքէն ու գեղեցկութենէն բան մը կորսուած կ'ըլլայ եթէ հասարակ անգէտ գովասանքներ հիւսենք անոր շուրջը։

Մելքոնեան հարազատները իրենց կտակներուն լուրը հեռագրաւ հաղորդած են Երեւան, Հայաստանի Նախարարապետ Գ. Խատիսեանին և Բարիզ Գ. Գ. Պօղոս Նուպարի և Աւետիս Ահարոնեանի։ Այս երեք պաշտօնական անձնաւորութիւններն ալ փութացած են հեռագրաւ իրենց երախտագիտութիւնը և խնդակցութիւնը յայտնել Տիար Գրիգոր Մելքոնեանին և Տիար Կարապետ Մելքոնեանին։

Անգլիոյ յարգելի Տիար Գրիգոր Մելքոնեան հեռագիր մը ստացաւ Գ. Աչոտնեանէն՝ ծանուցանող թէ իր հայկական քաղաքացիութեան պաշտօնագիրը բաշխուած ձրուած։

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը որ անգլիացած էր Մելքոնեան հարազատներու հայակամ նուիրատուութիւններուն՝ անցեալ շաբթու այցելեց ազգին այս մեծ բարերարներուն գրասենեակը և օրհնեց զանոնք սրտաբուխ։

Կ'սպասենք որ Եգիպտոսի երկու թեմականները լիակատար նիստի մը մէջ եգիպտահայոց երախտագիտութիւնը հան դիսաւորապէս յայտնեն Մելքոնեան հարազատներուն։

* *

Գոհունակութեամբ կը տեղեկանանք թէ Տիար Գրիգոր Մելքոնեան որ մեծարգելութենէ կը տառապէր՝ ապաքինման ճամբու մէջ է։

Շնորհաւորելով և կատարեալ ապաքինում կը մաղթենք մեր պատուական բարեկամին։

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՄԱՏՈՒՌԸ

Կը լսենք որ Տիար Գրիգոր Մելքոնեան որոշած է մատուռ մը հիմնել տեղւոյս ազգային գերեզմանատան մէջ։

Ի ՆՊԱՍՏ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Մաթոսեան Տունը հազար եգիպտ. ոսկի աւանդագրուած է ի նպաստ Կիլիկիոյ։

Հետզհետէ պիտի հրատարակենք անուններ և նուէրներ այն բարեկեցիկ հայերուն որոնք հանած են պատասխանել մեր երեք հոգեւոր պետերու կոչին։

ԱԹԷՆՔԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԴԻՄՈՒՄԸ ՀԱՅՈՑ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Աթէնքի Հայ գաղութը հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Վենիզելոսի նախագահին, Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Իտալիոյ վարչապետներուն.

Հայերու նախատագրին նշանակութեան պահուն քանանձապին կ'աղերսենք վերջին մնացորդ հարուածը չտալ մարտիրոս Հայ ազգին սրտին՝ վնասելով իր ամբողջութեան եւ արգիլելով միացումը իրեն պատկանող բոլոր երկրամասերուն, մին նոյն ատեն Դաշնակիցներու նուիրական ամբողջական Հայաստանի հոգատար պետութիւն ընծայելու մեր իրաւունքը։

Աթէնքի Հայ գաղութը համրապետութեան ճանաչման տօթիւ ի պատիւ բանակցութեանց ձեռնարկած եւ առաջին անգամով հինգ հազար դրախմի չափ հաւաքած է։ Գաղութը շնորհապարտութեան ուղերձ մը մատուցած է նաև Մ. Վենիզելոսի Հայկական Դատին և Հայոց հանդէպ Հելլէն կառավարութեան ընծայած պաշտպանութեան տօթիւ։ Ուղերձը կը վերջանայ սապէս.

«Ցանտասան զօրաւոր պետութիւն մը ըլլալու երջանկութիւնն ունեցաւ։ Մօտերս Հայաստան վերածնեալին առջև հայկական խնդրոյն վճռաբանութեան միջոցին պիտի խնդրէինք որ ամէն կարելի միջոց ի գործ դնէիք հայկական իրաւանց ջերմ պաշտպանը հանդիսանալով»։

ՀԱՅԸ ԵՒ ՔԻՒՐՏ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ցայտնի է թէ Բարիզի Վենետիկի հայկական յիշատակագիր մը ստուած են քիւրտ պատուիրակ Շէրիֆ փաշա և Հայ Պատուիրակը։ Պօղոս Նուպար, պահանջելով հայոց և քիւրտերու ազատագրումը Թուրք լուծէն։ Այս յիշատակագրին հրատարակութեան վրայ Թուրք մամուլը իրար անցած է։ Անոնք իրր բաղձանքներ և սխալ մարդ կ'որակեն Շէրիֆ փաշան, և կ'ըսեն թէ յիշեալը երբեք չի ներկայացներ քիւրտ ազգը, որ ամէն օր հեռագիրներով իր հաւատարմութիւնը կը յայտնէ Թուրք գահուն։

Շէրիֆ փաշա այսպէս խարուեր է Հայոց կողմէ և ստորագրեր է յիշատակագիր մը, որով Հայոց պահանջները կը վաւերացուին յանուն քրդութեան։ Թուրք թերթերը կը պահանջեն որ քիւրտ ազգը պաշտօնապէս արտայայտէ որ Շէրիֆ փաշա անձնապէս գործած է և թէ երբեք իրաւասութիւն չունէր այսօրինակ գործակցութիւն մը կատարելու։

ՀԱՅԿ. ԲԱՐԵԳՈՐԾ. ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Հանգուցեալ Տիկնոջ կեդրոնական Յանձնախումբը խորին շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները յօգուտ հայ աղէտեալներու (մասնաւորապէս Մարաշի)։

Տէարք՝ Օննիկ Տիրատուր եգ. ղրշ. 2000, Հէլէոբոլիսի Ընկ. 2000, Անկլօ-Էճիբշըն Պանք 1000, Պանք Պէլժ 1000, Տիգրան Հաճընեան 1000. Գ. Մուրատեան 4000, Վ. Գարծանքեան 2000, Ս. Խիլիքեճեան Տուն 2000, Ս. Օտապաշեան Եղբարք 1000, Թէկմաք Բարթողեան 1000, Զօհրապեան և Ընկ. 1000։

* *

Իզմիրի բարեսէր ազգայիններէն ոգբացեալ Սարգիս Թագւորեան Միութեան կտակած ըլլալով 10,000 Ֆրանքի կտանքի տպագրութիւնը, «Էքիթէպլ» Ընկերութիւնը նոյն գումարը ղրկած է Կեդր. Ժողովին։ Սոյն կտակին տրամադրութեանց համաձայն, տարեկան եկամուտին գրեթէ կէսը պիտի յատկացուի Իզմիրի մէջ կրթական նպատակի մը, Առաջնորդարանի միջոցաւ։

Կ. Պոլսի Տեղ. Մասնաժողովը եւս ղրկած է եգ. Գրէտի Ցոնսիյէի երկու պարտաթուղթ զոր Հ. Բ. Ը. Միութեան կտակած է տարի մը առաջ Սրուսաղէմի մէջ վախճանած բնիկ Բոլուեցի Աւետիս Ցարութիւն Գէօրիկեան։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հալէպի Ազգ. Վարժարանի 500է աւելի որբ և աղքատ աղայոց հագուստ չինուելու գործին օժանդակելու համար տեղւոյս ազգասէր վաճառականներէն Տ. Հայկ Բիւրքճեանէ Հոգաբարձութիւնս ստացաւ 50 եգ. ոսկի և այդ գրամով յաջողեցանք մէկ մէկ ձև հագուստ հագուեցնել յիշեալ որբերու 160ին։ Ձեր պատուական թերթին մէջ զետեղելով մեր այս շնորհակալութեան գիրը մեզ երախտապարտ պիտի թողուք։

Հոգաբարձութիւնը վստահ է որ և գիպտոսեան մեր բարեսէր ազգայինները չպիտի ուշանան միացեալներն ալ նոյն ձեւով հագուեցնելու համար իրենց լումաները փութացնել յիշեալ բարենպատակ գործին յանձնախմբին, վճառական Տիար Աբրահամ Ջօրբաճեանի հասցէով (Հալէպ, Նէօմրիել Խան)։

Ցարգանօք. ի դիմաց Հոգաբարձութեան Հայ Ազգ. Վարժարաններու Հալէպի

Ատենադպիր | Ատենապետ
Տիգրան Եւեցեան | Sofp. Գրիգոր Մուշեան

ՀԱՅԿ. ՆՈՐ ՊԱՏՈՒԱՆԴԱՆՆԵՐ

Հայկ. կառավարութիւնը չորս նոր պատուանդաններ է նշանակած, առաջինը առաջինը «Լարդան Զօրավար»ի և երկրորդը «Տրդատ Մեծ»ի անունով։

ՄԱՐԱԹՈՆԻ ՎԱԶՔԸ ԿԸ ՇԱՀԻ ՀԱՅ ՄԸ

Այս առթիւ Գանիրէի Արարատ մարմնամարզական ակումբէն ստացանք հետեւեալ հեռագիրը.

«Մարաթոնի 18 քիլոմեթրօ վազքը շահեցաւ Անեօն Ցովսէփեան»։

Մեր ջերմ խնդակցութիւնները երիտասարդ ախոյեանին։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

«Փունջ» լրագրոյ աշխատակիցներէն ոգի Տրդատ Ալեքսեան կը փնտռուի իր մօր՝ Տիկին Գայեանէ Ալեքսեանի կողմէ։ Դիմել Խմբագրութեան՝ իր հասցէին եկած քարթ մը ստանալու համար։

ՋԱԿԱԶԻԿԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Նիւթերու առատութեան պատճառով Զակազիկի հանգանակութեան ցուցակը պիտի հրատարակենք յաջորդ թիւով, նոյնպէս «Արմէնուհի»ի ներկայացման հաշուեցոյցը։

Թողօն Հանգուցեալ Աւետիս Աթիքեանի

Բնիկ Եօզկատցի և Աղեքսանդրիոյ մէջ հանգուցեալ Աւետիս Աթիքեանի ժառանգորդները կը հրաւիրուին ներկայանալ տեղւոյս Առաջնորդարանը, անձամբ կամ փոխանորդի միջոցաւ, Թուականէս մինչև 15 Օգոստոս 1920, ի ձեռին ունենալով իրենց ժառանգորդի հանգամանքը հաստատող վաւերագիր՝ Ազգային իշխանութեանց կողմէ տրուած։

2—12

Առաջն. Փոխանորդ Աղեքսանդրիոյ
Հ. Ճեն. Ռսկերիչեան

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Փոխանակ գատախազական-առագայիչ մը պատրաստ է դասեր առանձնելու տուներու մէջ։ Դիմել Խմբագրատունս

ՄԱՀ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՄՆԱԿԵԱՆԻ

Պոլսական թերթերը կը ծանուցանեն մահը ալեւոր դերասան Գ. Մ. Մնակեանի, որ տեղի ունեցաւ Գատըգիւղի իր բնակարանին մէջ։

Մնակեան Հայ բեմին ամէնէն կարկառուն և վաստակաւոր դէմքն է։ Ան կէս դարէ աւելի եղած է Թրքահայ թատրոնին գոյակը, զոյն իր գիրկին մէջ զարգացուցած, մեծցուցած և հասցուցած է նախանձելի բարձրութեան մը։

Մնակեան Հայ բեմին նահապետն էր գերասաններու ալեւոր հայրիկը, որուն անհետացումը կ'ողբայ այսօր ամէն հայ արուեստասէր։

Դեռատի հասակէն արուեստի հանդէպ զգալով իր մէջը մասն Թատրոն, ուր ասկայն չեղաւ չատերուն պէս բեմական արհեստաւոր մը, առանց առաջդիմութեան, առաձանձնակ միջոցով ու խաղարկութեամբ։ Անիկա գիտնալով լաւ ֆրանսերէն և թուրքերէն, չի մնաց խաղարկութեան սահմանին մէջ, այլ եղաւ թարգմանիչ, վերածիչ և ուսուցիչ։

Անիկա թուրքերուն մէջ առեղծեց բեմական լեզու մը, հայր եղաւ Թուրք Իոլեական Թատրոնին, անոր քաջալերելով մարեցաւ Թուրք բեմը, և սակայն, մեր բարեկամները զայն լքեցին ու մոռցան, պարզապէս հայ ըլլալուն համար և իրենց ազգայնամոլութեամբը փառքի գագաթնակէտը հասցուցին խեղճութիւններ։ Մընակեան երբ տօնից իր յոբելեանը, այն տաեն դարձեալ հային էր որ փութաց պատուել ու փառաւորել իր զաւակը թէև ան ծագուած ըլլար օտար բեմի մը։

Իր երիտասարդ հասակէն Մնակեան մեծ համբաւ չինած էր։ Խաղացած է Ադամեանի հետ և մասնաւոր հրաւէրով Կովկաս երթալով, մեծ գնահատման արժանացած և անմոռանալի յիշատակ թողած է հոն, այնպէս որ երբ Աբէլեան — Արմէնեան խումբը Պոլիս եկաւ, իրեն առաջին ուխտը եղաւ երթալ համբուրել ձեռքը հայ բեմի նահապետին։

Մնակեան անխոնջ ու երկաթեայ կամքով մը երկար տարիներ ինքն իրմով պահեց Պոլսոյ բեմը։ Բոլոր խաղերը իր գրիչէն կ'անցնէին, բեմադրութիւնը ինք կը կատարէր, ինք կ'ուսուցանէր, վերջապէս ինքն էր չարժման ու կենդանութեան ջիղը։ Բոլոր մեր գիտցած դերասաններն ու դերասանուհիները իր աշակերտներն ու ձեռնասուններն են, և իրաւամբ զայն կը կոչէին իրենց «հայրիկը»։ Ինք ամէնէն աւելի կը սիրէր Մոլիերեանները մէջ «Հօրն» յաւէրժ դերերը և իր եղեւնը կ'արտօտել ձեռքբերումներ ժողովուրդը որով ինք միայն գիտէր յուզել և լացնել ու բել ամէնէն աւելի։

Դերասանի մը համար անավոր առաքինութիւն մը ունէր հանդուցեալը որ մինչև 70-80 տարեկան բեմին վրայ կը կենար իր ոգեւորութիւնը պահպանելու համար, և վերջին տարիները միայն անկարող եղաւ իր սիրական ոլորտանքը ընդհատել։ Հիւանդ կը դառնէր, իր անդամալոյծ կմախքը մօտ և ատէ գիտէր փակեց իր աչքերը յաւիտենապէս, 90ի մօտ հասակի մէջ։

Իրմով հայ բեմը կը կորսնցնէ իր ամէնէն ավագը և արժանաւոր վաստակաւորներէն մին որուն համար կը փութանք մեր ցաւը յայտնել իր ընտանեկան պարագաներուն և հայ դերասաններուն։

Հ. Բ. Ը. Միութեան Կրթական և Որբախնամ Կ'եդր. Յանձնախումբը Միութեան Կիլիկիոյ Որբանոց-վարժարանները համար սախաղագրար պէտք ունի կարող մարզանքի ուսուցիչներու և Պօյ Սկաուտի կազմակերպիչներու, ինչպէս նաև երկաթագործական-ուսուցիչներու, մասնաւորաբար երաժշտութեան և գեղագրութեան ճիւղերու համար։ Գրաւորապէս դիմել Միութեան կեդրոնատեղին (33 Մատապէկ փողոց, Գահիրէ)։ 3-3

Հայկական Դատին նուիրուած անգղ. գրքոյկներու սերիներ (16 օրինակ), հատը 1.50 դհկ. 16 հատը 20 դհկ.։ Բառարաններ, երգարաններ, Զբօսցատրութիւններ եւն.։ Ցուցակը ձրի կը ղրկուի։ K. H. Guzélimian, B. P. 425. Cairo.

3—3

Տնօրէն՝ ՃՐՆԻԿ
16 Թէլ. Աքու-Տաբութ, Սէնթր-Ռոզէթ
Imp. AREV Alexandrie

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

ԷՄԻՐ ՖԷՅՍԱԼ ԲԱՐԻԶ ԿԸ ԿԱՆՉՈՒԻ

Բարլին, 16.— Սուրիոյ Թագաւոր Էմիր Ֆէյսալը իր խօսած մէկ ճառին պատճառաւ Բարիզ կանչուած է այդ մասին բացատրութիւններ տալու Խաղաղութեան Համաժողովին։

Լոնտոն, 16 — Պատասխանելով Գ. Օրմսպի Կորի, Մ. Լոյտ Ճորճ յայտարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա և Ֆրանսա տեղեկացուցած էին Էմիր Ֆէյսալին թէ իրենք Դամասկոսի ժողովին որոշումները ճանչնալու վիճակի մէջ չեն և թէ Էմիր Ֆէյսալը հրաւիրուած է Եւրոպա գալու իր պարագան բացատրելու համար։

ԹՐՔԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

Պոլիս, 16.— Մեծ Եպարքոս Սալիհ փաշա ամբողջացուց իր դահլիճը։ Ճէմալ Մոլլայ պէյ, նախորդ դատական նախարարը, պետական խորհրդոյ նախագահ նշանակուած է, Ֆախր Նուրէթ ? պէյ կլմալական, զօրավար Թուրաւ ? պատերազմական և Մահմուտ փաշա ծովային նախարար կարգուած են։

Պոլիս, 16.— Քաղաքը գրաւուելու այս առթու Դաշնակից խումբերէն զօրավար Միլնի հրամանատարութեամբ։ Անկարգութիւն չկայ, քաղաքին երեւոյթը բընականոն է և խաղաղ։ Թ.

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Լոնտոն, 16.— Գերագոյն Խորհուրդը այսօր վիճաբանեցաւ Գերմանիոյ ընդհանուր կացութեան և Թուրքիոյ հետ հաշտութեան դաշնագրի մասին։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Աթէնք, 20.— Պոլսէն կը հաստատեն թէ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ մայրաքաղաքի և շրջակայից մէջ։ Համաձայնական ամէնը պահակներ կը հսկեն փողոցները։ Թուրք ժանտարմաներուն թիւը բաւական պակսած է։ Պոլսոյ շրջակայից մէջ աղջու միջոցներ ձեռք առնուած է արգիլելու փախուստը այն Երիտասարդ Թուրքերուն որոնց ձերբակալման հրամանը եղած է։ Զինուորական գրաքննութիւն կը չարունակուի, Ինկլիզներ մէջ տուն մը խուզարկութեան ենթարկեցին ըլլալով անոնց. քննական գործութեամբ մուտեր և ռազմամթերք երեւան եկած է։

Սալիհի դահլիճին հրաժարականը չէ ստուգուած։ Մեծ Եպարքոսը Սալիթանին հետ յաջորդաբար քանի մը տեսակցութիւններ ունեցաւ։ Ձերբակալութիւնները կը շարունակուին։ Ձերբակալուած մամուլի ներկայացուցիչներուն մէջ կը գտնուի «Թասֆիր»ի խմբագրապետ Էզաւ Զիա Թէվֆիք պէյը, Նախկին խորհրդարանին նախագահ Ճելալէտին, Թրքական ազգայնական ընդհանուր Րիզա Ահմէտ և Սթօքօլմի նախկին դեսպան Րիւաթէին ալ ձերբակալուած են։ Թուրք թերթերուն մեծամասնութիւնը գաղտարման ենթարկուած է։

ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԿԱՆՔ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Աթէնք, 24.— Պոլսէն կը տեղեկագրեն թէ Դաշնակիցները երեք գրաւեցին Սկիւտար, Գատըգիւղ և Հայտար փաշա կայարանը։

Փոքր Ասիոյ հետ յարաբերութիւնները վերահաստատուեցան շատ խիստ հսկողութեան մը ներքև։ Անգլիական Բարձր Յանձնաժողովը տեղեկացաւ թէ Քէմալի կուսակիցները բազմաթիւ յաջողութիւններ ունեցան Արեւելեան Թրակիոյ մէջ։

ԹՐՔԱԿԱՆ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Բարիզ, 19.— Լոնտոնի գիւտնագիտական խորհուրդը կը չարունակէ վիճաբանել Թրքական դաշնագրի մասին։

Ըստ «Մաթէն»ի, խորհուրդը նորէն ուսումնասիրեց ելմտական և դատական խնդիրներու վերաբերող թեքնիքական մանրամասնութիւնները։

Ան ուսումնասիրեց այս խնդիրներու մասին ձեռնհասութեան ունեցողներու տեղեկագիրները։ Կը կարծուի թէ մինչև տասնէհինգ օր աշխատանքները պիտի կրնան լրանալ։

ՑԵՂԱՓՈԽԱԳԻՏԵՐ ԿԸ ՆԱՀԱՆՋԷ

Բարիզ, 19.— Գերմանիոյ Բուրժուազ զօրականարը պաշտօնապէս նշմարեց Բոթի և Լիւտվիցի քաշուած ըլլալը։ Պերլինի մէջ Ֆրանսական գործակատարը փոխ-վարչապետին այցելութիւն մը տրաւ և պայն շնորհաւորեց ատաջնաէին բարեկարգի լուծման համար։

0135

Միացեք

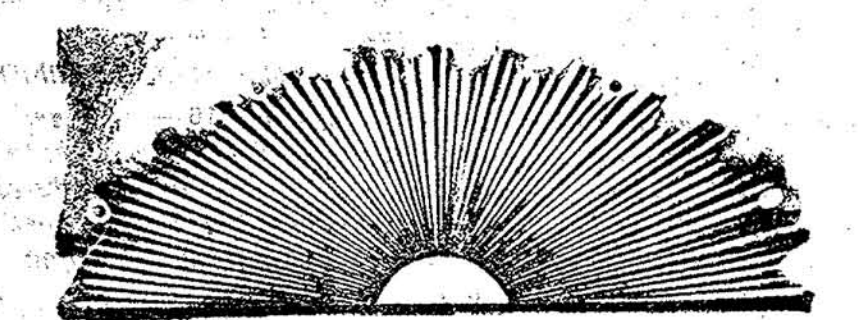
ԳԷՈՐԳ ԻՓՔԷՃԵԱՆ

Սեփականներ

Հինաւուրց դերձակի տունը

Բեյօղլու, Եղիա, Մուհամ մաէժ և Երևահայեյ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

Հայաստանի Արեւը կը ծագի

[illegible]

PAPASIAN ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

[illegible]

ՅՈՎՀ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

ՊԱՆՔԱ ՏԻ ՍԿՕՆԹՕ Է ՏԻ ՌԻՍՓԱՐՄԻՕ
CASSA di SCONTO et di RISPARMIO

[illegible]

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ
Banco di Roma

Հաստատուած 1880ին

[illegible] 200,000,000 [illegible]

[illegible]

Դրամական գործերու Սոլայիմանեան փոխադրութեանց

Լ. ՆՆՈՎՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Ներկայացուցիչ Ընդհանուր Ընկերութեանց և Ապահովագրութեան

Երկաթուղի, Նաւային, Ապահովագրութիւն և Մաքսային գործողութիւն

Շարունակական կանոնաւոր երթևեկ

Միացեալ Նահանգներ, Քանատայի եւ Հարաւային Ամերիկայի

Երկաթուղով առաջ Ամերիկայի [illegible]

[illegible] Թ. 30

Թելեֆոն թիւ 46-27 — Փոստային թիւ 897

[illegible]

Մեր Պոլսոյ Ներկայացուցիչն է

Պարոն Թ. Ե. ԳԱԼՍՏԵԱՆ

56, [illegible] 56, [illegible]

ՌՕՍԻԱ Ապահովագրական Ընկերութիւն
COMPAGNIE d'ASSURANCES ROSSIA

Հիմնուած 1881ին ի Պետրոգրատ

[illegible]	ռուբլի 5,000,000
[illegible]	» 327,170,000
[illegible]	» 1,323,420,000
1914ի [illegible]	» 181,226,950

[illegible]

Mrs. C. M. Salvago et Co., Agents Généraux, 23 [illegible] Թ. 18-87.

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ
CREDIT LYONNAIS

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ 1863ԻՆ

[illegible] 250,000,000 ֆրանք

ՎԻՃԱԿ 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1919Ի

[illegible]

ՏՈՒՔ

[illegible]	ֆրանք 318.022.189.46
[illegible]	3,030.420.434.65
[illegible]	295.570.540.65
[illegible]	1,093.769.110.82
[illegible]	113.302.690.40
[illegible] (Ալժիր, [illegible])	10.029.742.19
[illegible]	121.295.4[illegible]8.12
[illegible]	35 000 000.»»
	ֆրանք 5,184.475.467.74

ՎԱՐՔ

[illegible]	ֆրանք 1,865.984.173.28
[illegible]	2.661 658.098.74
[illegible]	129.373.597.81
[illegible]	118.802.006.40
[illegible]	21.436.939.81
[illegible]	37.569.850.81
[illegible]	209,622,040.68
1917ի [illegible]	
[illegible]	4,668,768.68
[illegible]	200,000,000.»»
[illegible]	250,000,000.»»
	ֆրանք 5,184,475,467.74

[illegible]

Մեծ Գործատան Մթերանոց եւ Եգիպտական սիկարէթներու

ՀԱՄԱՍԱՐԱԿԱՆ ԵՂԲԱՅՔ

[illegible]

Morums Oriental Stores LTD.
ՄՕՐՈՒՄՍ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՊԷԹԱԼԱՍ եւ ՍԹԱՎՐՈՒ ԵՂԲԱՅՔ

PETALAS et STAVROU Bros

[illegible]

և Ներկայացուցիչներ

a rue Eglise Maronite, Alexandr[illegible]

[illegible] 1575 — [illegible] 27-8[illegible]

[illegible] «Perfumes» Alexan[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Հասցէ՝ 33 Rue Madabegh, Cairo.

ՅՈՒՍԱԲԵՐ — Օրաթերթ

Օրգան Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան

Բաժանորդագրութիւն՝ 40 ռուբլի

Հասցէ՝ Rédaction du Journal «Joghovourt», Erivan (Rép. Arm[illegible]) via Batoum (Caucase)

«ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ»

[illegible]

Հասցէ՝ Journal «Veraznount» Imprimerie Joghovourt Erivan (Rép. Arménienne) (Caucase)

ՆՈՐ ԵՐԿԻՐ — Օրաթերթ

[illegible]

Հասցէ՝ Journal «Yerguir» Bakou (Caucase)

«ՆՈՐ ԳԻՒՂ» — Շաբաթաթերթ

[illegible]

Բաժանորդագրութիւն 10 [illegible]

Հասցէ՝ Nor Guiank Van Ness ave. 11[illegible] Fresno, Cal. (U. S. A.)

ՊԱՆՔ Տ'ՕՐԻԱՆ
Banque d'Orient

[illegible]

[illegible] 25,000,000

[illegible]

0136